

FOLCLORUL LITERAR

Iordan Datcu*

În 1846 arheologul englez W. L. Thoms, cunoscut și cu pseudonimul Abrose Merton a propus ca totalitatea creației populare, numită până atunci cu sintagma *popular antiquities*, să poarte numele *folklore* (*folk* = popor, *lore* = știință, înțelepciune). Nemții folosesc termenul *Volkskunde*, francezii sintagma *traditions populaires*, italienii *tradizioni popolari și demologia*, iar grecii *laografie*. În spațiul românesc, până la apariția termenului „folclor”, Ion Budai-Deleanu folosea, în *Țiganiada*, sintagmele „de obște”, „povești de obște”, „proverbe de obște” sau „basse țărănești”. B.P. Hasdeu utilizează mai întâi sintagma „literatură populară”, termenul „etnopsihologie” iar din 1885, în prefața la *Magnum Etymologicum Romaniae*, propune termenul „folklore”, „care însemnează toate prin câte se manifestă spiritul unui popor, obiceiurile lui, ideile-i despre sineși și despre lume, literatura lui cea nescrisă, miile și miile de trăsături caracteristice cu rădăcini în inimă și cu muguri de grai”. Într-o recenzie din anul 1883, G.I. Ionnescu-Gion folosește termenii „folclor român”. Se presupune că termenul „folcloristică” a fost întrebuințat pentru prima dată de Nicolae Iorga în 1893. În secolul al XX-lea au mai circulat termenii „tradiții”, „tradițiuni populare”. În 1900 colecția coordonată de Gr. G. Tocilescu se intitula *Materialuri folkloristice*. Termenul „folclor” s-a generalizat după cel de-al Doilea Război Mondial. S-a simțit ca necesară o delimitare a domeniilor – **f.** și etnografie. În 1924 George Vâlsan scria că etnografia are capitole despre înfățișare fizică, port, obiceiuri, credințe, stări de cultură primitive sau înaintate. În fapt, au fost cercetători care au făcut și operă de folclorist, și de etnograf. Petru Caraman, care a publicat studii masive despre balada populară și despre colindat, a scris și despre meșteșuguri, despre porțile monumentale, despre morile de apă românești. Nici sociologii nu s-au păstrat strict în domeniul lor, cum le-a recomandat Dimitrie Gusti. Henri H. Stahl a avut un moment când s-a refugiat în spațiul folcloristic, rezultatul acestei „dezertări” fiind volumul, apărut postum, *Povestiri din satele de altădată* (1989). Și Traian Herseni a „încălcat” domeniul folcloriștilor alcătuind cartea *Colinde și obiceiuri de Crăciun. Cetele de feciori din Țara Oltului (Făgăraș)*, apărut postum, în 1997. Interesul pentru **f.** a apărut în spațiul românesc în secolul al XIX-lea, semnalabil mai întâi în consemnări de mică întindere, încât ulterior Vasile Alecsandri va juca „un rol de adevărat ctitor prin influența covârșitoare pe care a exercitat-o în acest domeniu. Contribuțiile celorlalți pălesc pe lângă a lui, căci el este acela care a

* Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, București

introdus folclorul în literatura și chiar în cultura românească” (Ovidiu Bîrlea). În același timp, deși au fost alcătuite înaintea sa, unele colecții, cum a fost aceea din 1838 a lui Nicolae Pauleti, intitulată *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și ficiorii jucând*, au fost tipărite târziu, aceasta apărând, fragmentar, în 1927, de o ediție integrală, întocmită de Ion Mușlea beneficiind abia în 1962. Hotărâtoare pentru impulsivitatea cercetării și editării f. românesc, colecția lui Vasile Alecsandri, apare inițial în două volume, *Poezii populare Balade (cântice bătrânești)* (Iași, 1852–1853), apoi într-un singur volum, care nu conține doar balade, *Poezii populare ale românilor* (București, 1866). Precizarea „întocmite”, mărturisea că poetul a înfrumusețat o serie de texte. Astfel, sunt pseudofolclorice texte precum *Șoimul și floarea fragului, Ciuma, Stejarul și cornul, Călător, Mândra din Muncel, Românii de pe malurile Dunării, Movila lui Burcel, Constantin Brâncoveanu, Visul lui Tudor Vladimirescu, Mehedințianul, Ștefan Vodă și șoimul, Plângerea țării, Doina haiducească, Fântâna cu doi brazi, Lelea vitează, Hora de la Mircești, Surorile, Lelița de la munte* ș.a. Poetul a introdus texte proprii, iar pe cele populare le-a prelucrat, procedând astfel în primul rând cu *Miorița*. S-a inaugurat, odată cu Alecsandri, metoda romantică de prelucrare a folclorului. Multe texte din colecție s-au dovedit însă fidele spiritului popular, condeiul poetului neintrând în ele.

F., alcătuit din literatura, muzica, dansul și teatrul popular, este o creație colectivă, anonimă, circulă oral, în variante, și este sincretic, această din urmă trăsătură caracterizând creațiile în care coexistă versul, melodia, dansul și obiceiurile. În legătură cu anonimatul f., se observă că inițial produsele spirituale au fost opera unor creatori singulari, mai talentați decât semenii lor, mai buni cunoscători ai gustului și spiritului colectivității, ai graiului popular. Colectivitatea se recunoaște în creațiile celor talentați, le preia, înlăturând elementele prea particulare. Folcloriștii examinează proza epică – legenda, basmul, snoava, povestirea ș.a., f. obiceiurilor calendaristice – colindatul cu măști, colindatul copiilor, colindatul propriu-zis, Plugușorul și semănatul, Vasilca, cântecele de stea și Vicleimul, f. celorlalte obiceiuri de peste an – Paparuda, Caloianul, Lăzărelul, Drăgaica, cântecele de seceriș, cântecele de șezătoare și de clacă, au în vedere descântecul, balada, cântecul propriu-zis, strigătura, proverbul, ghicitoarea, cântecul de leagăn, cântecele de copii. O serie importantă a f.l., cântecul liric, cea mai fidelă reprezentare a sufletului poporului, este alcătuit din cântece de dragoste, de dor, de jale, despre vechile stări sociale, cântece haiducești, ciobănești, plugărești, minerești, cântece de pahar, despre natură, cântece de ocnă, de cătanie și război, cântece de urât. Segmentul cel mai bogat este acela al cântecului de dragoste, un indice motivic și tipologic al acestuia necesitând un spațiu întins, cum sunt cele patru mari volume, publicate în 1985–1989 de Sabina Ispas și Doina Truță. Dorul este „sentimentul cel mai tiranic și în același timp cel mai ubicuu, în stare a străbate depărtările și obstacolele cele mai înalte” (Ovidiu Bîrlea). Doina, numită în Maramureș „horă lungă”, iar în nordul Olteniei „cântec lung” sau „prelungat”, se grefează pe o diversitate de texte (balade și poezii lirice, legende, cântece de leagăn, bocete) și se definește în funcție de melodia sa, ale cărei caracteristici sunt, după etnomuzicologul George Breazu: „sompțuoasă bogăție

ornamentală, libertate ritmică, prelungi fermate, rubato, largă întindere [ambitus], portamente etc.” În cadrul doinei se disting doine de bir și sărăcie, de haiducie, de înstrăinare, de cătănie, de dragoste și dor, de păstorie și doine despre natură. Balada sau cântecul bătrânesc este diversificată tematic în balade fantastice (*Soarele și Luna, Iovan Iorgovan, Șarpele, Scorpia, Deli-Marcu, Sâla Samodiva, Vâlcu, Marcoș-Pașa* ș.a.), haiducești (*Corbea, Miu, Golea, Toma Alimoș, Stanciu al Bratului, Pinteă Viteazul, Iancu Jianu, Tunsu, Gheorghelaș, Bujor, Ion Pietrariul, Darie, Bolboceanu, Vasile cel Mare, Radu Anghel, Muscu, Dăianu* ș.a.), păstorești (*Miorița, Codreanu*), familiale (*Ghiță Cătănuță, Brumărel* ș.a.). Deși au fost alcătuite micromonografii despre o serie de balade, cum sunt cele publicate de Adrian Fochi despre *Doicin, Bolnavul, Uncheșeii, Sora otrăvitoare, Arborii îmbrățișați, Nevasta vândută, Fata rău măritată* ș.a., cele mai cunoscute și comentate, și dincolo de cercul specialiștilor, sunt *Meșterul Manole* și *Miorița*, acestea din urmă fiindu-i adesea falsificat mesajul. Dacă *Meșterul Manole* este bine percepută, ca mit al construcției, ca un simbol al jertfei pe care o reclamă o operă de seamă, *Miorița*, cunoscută îndeosebi după varianta Vasile Alecsandri, prezentată frecvent în manualele școlare, este interpretată simplist, ca expresie a pasivității protagonistului ei. Lipsa de aprofundare a numeroaselor ei variante, monografia din 1964 a lui Adrian Fochi aduce peste nouă sute de texte, corpus care peste câteva decenii va atinge cifra de două mii, necunoașterea, pe de altă parte, a colindei mioritice au condus, în percepția nespecialiștilor, la opinia că personajul principal al acestei cântări păstorești a fost învins fără să opună nicio rezistență. Adevărul este că înfruntarea cu ceilalți trei ciobani este doar ipotetică: „dac-o fi să mor”, spune varianta Alecsandri. Doar în câteva variante apar ca reale moartea și îngroparea ciobanului, bocit de mama sa. Balada populară românească numără patru sute de subiecte. O categorie apropiată de baladă este jurnalul oral, care versifică „la cold” evenimente: Răscoala țărănească din 1907, accidentul de tren de la Balota, drama lui Orveanu ș.a. Descântecul, ca poezie arhaică, i-a interesat pe lingviști ca Ov. Densusianu, I.-A. Candrea și Al. Rosetti, pe medici ca C.A. Vârnav, N. Leon, Ch. Hyppolyte Laugier, pe poeți ca G. Coșbuc, Lucian Blaga și V. Voiculescu, acesta în dublă ipostază, de medic și poet, pe folcloriști, în primul rând pe Artur Gorovei, autor al monografiei *Descântecul românilor* (1931). Dacă lingviștii au avute în vedere formele lexicale vechi, poezii au fost atrași de tipul particular de rostire poetică. Altă specie a **f.l.**, strigătura, alcătuită din strofe de 4,6 sau 8 versuri, este o poezie satirică provocatoare de voie bună, rostită cu diferite prilejuri și adresată participanților la acestea. Sunt strigături de joc, de atmosferă, satirice, de dragoste și dor, de necaz, meditative, sociale, de nuntă. Cele din ultima secțiune sunt adresate casei, curții, familiei, unui mare număr de destinatari, fiind pentru fată mare, flacău, bătrân, tineri căsătoriți, vădană, cioban, vânător, popă, în fine există și strigături pentru mort. Toate, cu excepția celei din urmă, au menirea de a declanșa voioșia, buna dispoziție. Proverbul, în care, scria Lucian Blaga, „se rostește înțelepciunea omului care pătimește într-un chip sau altul în freamțul lumii. Proverbul este înțelepciunea omului pățit, iar nu simplu a omului cu experiență, care privește lumea ca spectator”, are încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, la

noi, un statut de excepție, lui fiindu-i închinat primul corpus al unei categorii a **f.l.**: Iuliu A. Zanne, *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia* (I–X, 1895–1903). Aici proverbele sunt așezate în ordine alfabetică, cu variantele lor și fiind consemnate sursele, în douăzeci și trei de capitole: *Natura fizică, Despre animale, Omul și organele sale, Despre viața fizică, Despre viața socială, Proverbe istorice, Credinți, eresuri, obiceiuri, Despre viața intelectuală și morală, Povește și opriri, maxime, sentințe, pilde filosoficești, Maxime extrase din diferiți autori români, Maximele lui Iordache Golescu, Asemănări în literatura populară, Asemănările lui Iordache Golescu, O seamă de idiotisme și locuțiuni, Cimilituri*. Ceea ce i se poate reproșa acestei uriașe întreprinderi, operă a unui folclorist care profesa ca inginer de căi ferate, poduri și șosele, este că a amestecat proverbele cu zicalele, cu ghicitorile. Alt tip de **f.l.**, cântecele de leagăn, rostite de mamă pentru a-și adormi copilul, sunt versuri octo (hepta) silabice, însoțite de muzică, alcătuite din exclamații de genul „lui-lui”, „liu-liu”, „d-abuă”, „d-abua”, „haia-haia”, „aia-aia”, „haida nani”, urmate de scurte constructe poetice prin care mama apelează la unele adjuvante: rață, păsăruică, știucă, pește, cuc, grangur, floarea macului, curcă, pisică, toate din universul celui mic. Totodată, mamele își exprimă dorința în legătură cu viitorul copilului pe care îl leagănă. Că nu este vorba de o creație minoră, o dovedește Ghizela Sulițeanu în monografia, *Cântecul de leagăn* (1986), în care examinează întreaga problematică funcțională, muzicală (include peste patru sute șaptezeci de melodii) și poetică (peste patru sute patruzeci de texte). Cântecele de copii sunt un gen heteroclit, sincretic, alcătuit din producții ale repertoriului adulților (obiceiuri, balade, cântece, strigături) și din creații proprii universului celor mici. Sunt cântece-invocații, numărători, cântece de jocuri și cântece satirice și glumețe. Premoniția lui G. Dem Teodorescu, care a scris, la sfârșitul secolului al XIX-lea, că studierea acestui gen va aduce „lucruri neașteptate” s-a adevărat prin studiile alcătuite de Al. Bogdan, *Cântece de copii și jocuri* (1916), Tudor Pamfile, *Jocuri de copii* (I–III, 1906–1909), Emilia Comișel, *Folclorul copiilor* (1982) și Ivan Evseev, *Jocurile tradiționale de copii* (1994). Compartimentul **f.l.** în proză este, cu deosebire bogat, ceea ce se poate observa în toate componentele sale: legendă, basm, basm despre animale, snoavă, povestire. Legenda, care numără aproximativ șase mii de tipuri, propune explicații, la nivelul viziunii și științei populare, despre crearea lumii, despre creatorul ei, despre cosmos, despre vegetație și viețuitoare, despre om și organizarea vieții, despre cultivarea solului, dealuri, drumuri, orașe, târguri etc. Legenda mitologică, religioasă prezintă figuri biblice și de sfinți, iar cea istorică evocă figuri istorice precum Atila, Napoleon, împăratul Tiberiu, împăratul Iosef al Austriei ș.a., dar mai cu seamă regii daci, figuri ca Avram Iancu, Horea, Tudor Vladimirescu, apoi se referă la haiduci, voievozi, domnitori, figuri feminine, evenimente istorice cunoscute, altele locale, întâmplări din trecut. Narațiune epică de amploare, structurată în mai multe episoade, basmul fantastic propune o lume imaginară, nelipsită totuși de elementele verosimile, cu evenimente excepționale, supranaturale. Se evocă, la modul fabulos, o lume cu feți-frumoși, cu Ilene Cosânzene, cu uriași, monștri, draci, zmei și zmeoaice care se metamorfozează în

cea ce doresc, cu iele, ursitoare, strigoi, șerpi și balauri, cu palate și cetăți de aramă sau de aur, cu turnuri de diamant, cu instrumente făcătoare de minuni, cu personaje-simboluri meteorologice (Mama Crivățului, Mama Vântului Turbat, Serilă, Mezilă, Zorilă ș.a.), cu o serie de împărății ale unor viețuitoare (păsări, pești, broaște, raci, fiarele pădurii). Făt-Frumos este depozitarul tuturor virtuților, iar Ileana Cosânzeana este tipul desăvârșit al frumuseții feminine. Alt motiv care a asigurat atracția deosebită pentru basmul fantastic este acela că finalul lui este de regulă fericit. Există totuși, în această privință o excepție în repertoriul basmului românesc, basmul *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, din colecția lui Petre Ispirescu. Basmul are un discurs epic specific, la definirea lui contribuind și formulele de început, mediane și de sfârșit. Basmul fantastic a fost cea mai apreciată componentă a prozei populare pentru luminozitatea protagoniștilor pentru lumea miraculoasă imaginată, pentru starea specială pe care o generează când este povestit de performeri de talent. Nu doar satisfacția estetică i-a asigurat trăinicia, ci și alte motivații. În credința populară se spune, spre exemplu, că spunerea unui basm avea semnificația unui sărindar dat la biserică sau că acela care spune povești îi iartă Dumnezeu păcatele. Spre deosebire de basmul fantastic, altă categorie a prozei populare, povestirea, excelează prin evocarea întâmplărilor prin care a trecut povestitorul. Snoava, narațiune scurtă, de obicei uniepisodică, vizează, cu umor, defecte ale oamenilor. Tipologia snoavelor, realizată de Sabina Cornelia Stroescu în patru tomuri publicate între 1984 și 1989, consemnează 3029 tipuri de snoave și 199 tipuri de anecdote, din acestea doar 307 fiind asemănătoare cu snoave străine. Ciclul relațiilor sociale, în care cel cu Păcală este foarte conturat, se referă la stăpâni și slugi, iar ciclul relațiilor de familie privește relațiile soț-soție, bărbatul iubit, femeia iubită, baba iubeață, femeia vicleană, femeia îndărătnică, femeia rea, relațiile dintre părinți și copii, dintre frați și surori, dintre nași și fini etc. O categorie aparte ironizează deficiențe precum nerozia, neștiința, simplitatea, șiretenia, îngâmfarea, proasta educație, ipocrizia, minciuna, înșelăciunea, avariția, lenea, beția, hoția. În f.l. vechi, Colindatul ocupă, între obiceiurile calendaristice, un loc distinct prin diversitatea formelor de colindat, prin amploare (se cunosc peste două sute tipuri de colinde) și prin expresivitate. În perioada 25 decembrie și 7 ianuarie, când transcendentul coboară, colindătorii îl slăvesc pe Dumnezeu, curățenia și sfințenia, exorcizând forțele malefice. Colindele au caracter augural, cei care le cântă fiind aducători de sănătate, fericire, noroc, viață îndelungată. Urările sunt prezentate ca împlinite, iar casa gospodarului urat e văzută ca excelând în bogății nenumărate. Tipologic, colindele sunt, potrivit indexului alcătuit de Monica Brătulescu în 1981, protocolare, cosmogonice, profesionale, despre curtea feudală, edificatoare și moralizatoare, biblice și apocrife, colinde-baladă, colinde-cântec. Se cunosc colinde pentru gospodar, gospodină, pentru cioban, vânător, fierar, pescar, tânăr oștean, preot, preoteasă, primar, notar, cantor, negustor, cârciumar. Tot în perioada sărbătorilor de Crăciun și de Anul Nou evoluează grupuri de dansatori (căiuți, bungheri, călușeri), de mascați cu roluri (draci, urâți, negustori, bătrâni, moș și babă, nunta țărănească) sau se desfășoară colindatul cu mască animalieră (urs, cerb, capră, turcă, brezaie, vițel). Plugușorul, cu deosebire tipul moldovenesc,

este o celebrare, cu pronunțată tentă umoristică, a muncilor de primăvară. Până în 1990 s-a vorbit de așa-zisul **f.l.** nou, încropite de fapt, versificări de activiștii partidului pentru a propaga sloganele oficiale. Acesta a existat totuși în perioada comunismului, fiind alcătuit din anecdote, bancuri, zvonuri și legende urbane și circulând.

Încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea a apărut, printre folcloriști, îngrijorarea că inspirația populară este într-un proces de diminuare, că unele categorii ale **f.l.** precum doina, se alterează sub influența romanței orășenești. S-a dovedit, cu trecerea vremii, că îngrijorarea nu era gratuită. Au existat și voci care temperau îngrijorarea, între acești observatori mai cumpătați aflându-se Ovid Densusianu, care în comunicarea universitară *Folclorul, cum trebuie înțeles* (1909) s-a arătat optimist cel puțin în privința basmului popular: „Orice s-ar zice, basmele nu vor amuți niciodată, ele sunt farmecul anilor de copilărie – și ne putem închipui vreun copil, chiar din secolul al XXX-lea, căruia să nu i se fi povestit minunatele fapte ale vreunui Făt-Frumos?” Totuși, basmul popular, în mediul lui genuin, trece în ziua de azi printr-o criză. Și altă categorie, de data aceasta literar-muzicală, balada populară, este și ea de declin, ca și multe piese folclorice care intrau în repertoriul nunții, după cum și descântecul și-a micșorat frecvența. Zestrea folclorică națională este însă păstrată, aproape în toate componentele sale, în arhivele institutelor specializate din țară, cum sunt cele de la București și Cluj-Napoca, de asemenea în bogatele arhive de la Iași, Timișoara, Chișinău și Cernăuți, fiind studiată în numeroase și temeinice lucrări de specialitate.

Surse: Nicolae Pauleti, *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și ficiorii jucând*, îngr. și introd. Ion Mușlea, București, 1962; Vasile Alecsandri, *Poezii populare. Balade (Cântice bătrânești)*, I–II, Iași, 1852–1853; *Poezii populare ale românilor*, București, 1866; Petre Ispirescu, *Legende și Basmele românilor. Ghicitori și proverbur*, I–II, introd. B.P. Hasdeu, București, 1872–1876; G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române*, București, 1885; ed. îngr. George Antofi, pref. Ovidiu Papadima, București, 1982; Dumitru Stăncescu, *Basme culese din popor*, pref. M. Caster, G. Ionnescu-Gion, București, 1885; Gr. G. Tocilescu, *Materialuri folkloristice*, I–II, București, 1900; Iuliu A. Zanne, *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia*, I–X, București, 1895–1903; Tudor Pamfile, *Cimilituri românești*, București, 1908; I.-A. Candrea, *Povești din diferite ținuturi locuite de români*, București, 1909 (în colaborare cu Ovid Densusianu); I.-A. Candrea, *Poezii populare din diferite regiuni locuite de români*, București, 1910 (în colaborare cu Ovid Densusianu); Tudor Pamfile, *Mitologie românească*, I–III, București, 1916–1924; ed. îngr. și pref. Iordan Datcu, București, 2000; Ovid Densusianu, *Tradiții și legende populare*, București, 1910; Ovid Densusianu, *Flori alese din cântecele poporului*, București, 1920; *Antologie de literatură populară*, I–III, îngr. I. C. Chițimia, București, 1953–1976; *Flori alese din poezia populară*, îngr. Ioan Șerb, pref. Mihai Pop, București, 1960; *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, îngr. Ioan Șerb, pref. Virgiliu Ene, București, 1961; Mihai Eminescu, *Opere*, vol. VI: *Literatură populară*, ed. Perpessicius, București, 1963; *Balade populare românești*, I–III, îngr. și introd. Al. I. Amzulescu,

București, 1964; Adrian Fochi, *Miorița. Tipologie, circulație, geneză, texte*, pref. Pavel Apostol, București, 1964; *Antologie de proză populară epică*, I–III, îngr. Ovidiu Bîrlea, București, 1966; Lucian Blaga, *Antologie de poezie populară românească*, îngr. George Ivașcu, București, 1966; Ion Diaconu, *Ținutul Vrancei*, I–II, București, 1969; Petre Ispirescu, *Opere*, I–II, îngr. Aristița Avramescu, introd. Corneliu Bărbulescu, București, 1969–1971; Artur Gorovei, *Literatură populară*, I–II, îngr. și pref. Iordan Datcu, București, 1977–1985; *Cântece bătrânești*, îngr. și introd. Al. I. Amzulescu, București, 1974; Gr. G. Tocilescu, Christea N. Țapu, *Materialuri folcloristice*, I–III, îngr. și introd. Iordan Datcu, București, 1980–1981; Al. I. Amzulescu, *Cântecul epic eroic. Tipologie și corpus de texte poetice*, București, 1981; *Descântece din Moldova*, îngr. Lucia Berdan și Lucia Cireș, introd. Lucia Cireș, Iași, 1982; Al. I. Amzulescu, *Balada familială. Tipologie și corpus de texte poetice*, București, 1983; *Colinde din Moldova*, îngr. și introd. Lucia Cireș, Iași, 1984; Silvia Ciubotaru, *Strigături din Moldova. Cercetare monografică*, cu un capitol de etnomuzicologie de Viorel Vârleanu și Florin Bucescu, Iași, 1984; Sabina Cornelia Stroescu, *Snoava populară românească*, I–IV, pref. Mihai-Alexandru Canciovici, București, 1984–1989; Dumitru Stăncescu, *Cerbul de aur. Basme culese din popor*, îngr. și pref. Iordan Datcu, București, 1985; *Balade din Moldova*, îngr. și introd. Lucia Berdan, cu un capitol de etnomuzicologie de Viorel Vârleanu și Florin Bucescu, Iași, 1986; Ion Diaconu, *Ținutul Vrancei. Miorița*, I–II, București, 1989; Mihai Coman, *Mitologie populară românească*, I–II, București, 1986–1988; *Legende despre flori și păsări*, îngr. Ioan Șerb, pref. Mihai Coman, București, 1990; *Colindă-mă, Doamne, colindă!* I–II, îngr. și pref. Iordan Datcu, București, 1992; *Folclor din Țara Fagilor*, Chișinău, 1993; *Legendele românilor*, I–III, Tony Brill, București, 1994; B.P. Hasdeu, *Omul de flori*, îngr. și pref. I. Oprișan, București, 1997; Traian Herseni, *Colinde și obiceiuri de Crăciun. Cetele de feciori din Țara Oltului (Făgăraș)*, îngr. Nicolae Dunăre, București, 1997; Viorica Nișcov, *A fost unde n-a fost. Basmul popular românesc*, București, 1998; B.P. Hasdeu, *Soarele și Luna, Folclor tradițional în versuri (Răspunsuri la chestionar)*, I–II, îngr. I. Oprișan, București, 2002; I. Oprișan, *Basme fantastice românești*, București, I–III, 2002–2003; Al. I. Amzulescu, *Capodopere ale literaturii populare românești*, îngr. și pref., Florea Firan, Craiova, 2003;

RÉSUMÉ

Une approche systémique et diachronique de ce qui est le folklore littéraire roumain émerge du contenu de cette brève étude. La question qui hante notre chercheur c'est si le folklore et ses genres (la ballade, les contes, la doîna, les devinettes etc) sont en train de disparition. Ou, au contraire, ils ont une chance d'être gardés et transmis aux générations à venir.

Mots-clé: folklore littéraire roumain, les genres folkloriques, les ballades, Mioritza, Gr. G. Tocilescu